

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*

A CAUSAL MODEL OF FACTORS AFFECTING EDUCATIONAL
QUALITY OF SCHOOLS UNDER THE OFFICE
OF BASIC EDUCATION COMMISSION

สมหมาย อ้าดอนกลอย**

ดร. สมุทร ชำนาญ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แนวคิดเรื่องการบริหารคุณภาพทั้งระบบ (TQM) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรมสามัญเดิม) จำนวน 388 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วยตัวแปรแฝง 5 ตัว ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำ 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ 4) กระบวนการบริหารและ 5) คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามของตัวแปรแฝงทั้ง 5 ตัวแปร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม

SPSS ในการหาค่าสถิติพื้นฐานและใช้โปรแกรม LISREL 8.80 ในการพัฒนาและตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิจัยพบว่า

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปรับเป็นรูปแบบทางเลือกมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในเกณฑ์ดี โดยพิจารณาจากค่า χ^2 เท่ากับ 17.64 ที่ df เท่ากับ 27 ค่า p เท่ากับ .91 ค่า GFI เท่ากับ .99 ค่า RMSEA เท่ากับ .00 ตัวแปรทั้งหมดในแบบทางเลือกที่พัฒนาขึ้นมาสามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้ร้อยละ 90 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการ

*วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ศึกษาของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ กระบวนการบริหาร การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ 1) ภาวะผู้นำซึ่งมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และกระบวนการบริหาร 2) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการวางแผนเชิงกลยุทธ์และกระบวนการบริหาร และ 3) การวางแผนเชิงกลยุทธ์มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านกระบวนการบริหาร โดยค่า χ^2_{diff} แสดงให้เห็นว่ารูปแบบทางเลือกที่พัฒนาขึ้นมาสามารถใช้อธิบายได้ดีกว่ารูปแบบตามสมมติฐานการวิจัย

ABSTRACT

The purpose of this research was to develop and validate a causal model of factors affecting educational quality of schools under the Office of the Basic Education Commission, based on the concepts of total quality management. The sample, derived by means of multi-stage random sampling, consisted of 388 teachers in 388 schools in the academic year 2007. There were five latent variables namely, leadership, strategic planning, human resource management, process management, and educational quality of school. The research instrument was a set of questionnaires on the five latent variables. Data were analyzed by descriptive statistics, using SPSS and LISREL 8.80 to validate the causal relationship model.

Results indicated that the adjusted model

was consistent with empirical data. Goodness of fit measures were found to be: $\chi^2 = 17.64$, $df = 27$, $p = .91$, $GFI = .99$, $RMSEA = .00$. The variables in adjusted model accounted for 90 percent of the variance in affecting educational quality of schools. Variables having a statistically significant direct effect on affecting educational quality of schools were process management and human resource management. Variables having a statistically significant indirect effect were: 1) leadership indirectly affecting through human resource management, process management and strategic planning; 2) human resource management indirectly affecting through strategic planning and process management; and 3) strategic planning indirectly affecting through process management. The χ^2_{diff} indicated that the adjusted model accounted in affecting educational quality of school was found of being better than the hypothesis model

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้าและแก้ปัญหาต่างๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาศักยภาพและความสามารถด้านต่างๆ ในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ปัจจัยสำคัญของการพัฒนาในโลกที่มีการแข่งขันคือ คุณภาพของคน ความล้มเหลวทางเศรษฐกิจถูกมองว่าเกิดจากความล้มเหลวทางการศึกษาความสามารถในการแข่งขันของประเทศขึ้นอยู่กับคุณภาพของคน ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องต้องให้ความสนใจ การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีเป้าหมายที่ผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ในมาตรา 47 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติดังกล่าวยังได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา การจัดการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550- 2554) จึงมุ่งเน้นในการพัฒนา "คน" ให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีคุณธรรม แต่เดิมสถานศึกษาส่วนใหญ่มีเจตคติว่า การที่สถานศึกษาจะจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพได้นั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องมีทรัพยากรมาก ปัจจุบันเจตคติดังกล่าวได้เปลี่ยนไปเป็นการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาจะเกิดขึ้นเมื่อผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ร่วมงานทุกคนเปลี่ยนเจตคตินำมาให้ความสำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำการทำงานเป็นทีม การประสานความร่วมมือ และการมีส่วนร่วม สานักร่วมกันของผู้ปกครอง รัฐบาล เจ้าหน้าที่ผู้แทนชุมชน ผู้นำทางธุรกิจ ซึ่งระบบการศึกษาที่ผลิตผู้เรียนที่ขาดคุณภาพ มีผลให้ประเทศต้องเพิ่มต้นทุนด้านสวัสดิการสังคมด้วย (Arcaro, 1995, pp. 1, 56-57)

คุณภาพของการศึกษาโดยเฉลี่ยต่ำลง และมีมาตรฐานค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับอีกหลายประเทศในระดับเดียวกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2531, หน้า 1- 2) สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ได้กล่าวถึงผลการประเมินคุณภาพ

ภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในรอบแรก ระหว่างปีการศึกษา 2544-2548 รวมจำนวน 30,010 โรงเรียนทั่วประเทศพบว่าสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานขั้นต่ำมีถึงจำนวน 2 ใน 3 ผลประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาในรอบที่ 2 ระยะเริ่มต้นที่ผ่านมามีการประเมินผ่านไปแล้วจำนวน 7,000 กว่าโรงเรียนจากการประเมินเบื้องต้น พบว่ามีโรงเรียนไม่ได้มาตรฐานในทุกมาตรฐาน สมศ. ได้ระบุถึงปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น พบว่าสถานศึกษาไม่มีความคล่องตัว ขาดอิสระในการบริหารจัดการ ผู้เรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ โดยมีสาเหตุสำคัญเป็นผลมาจากปัญหาขาดแคลนครูทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ โดยครูผู้สอนร้อยละ 91 แม้ว่าจะจบการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่ไม่ได้มาตรฐานการสอน ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาได้เพียงมาตรฐานบริหารทั่วไปแต่ไม่ได้มาตรฐานการบริหารวิชาการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2549, หน้า 18)

จากการศึกษาแนวคิดใหม่ ๆ เช่น การบริหารจัดการคุณภาพทั้งระบบ (TQM) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เน้นการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร เพื่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีการผลิตที่ได้คุณภาพและตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นแก่สังคมว่าสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามที่สังคมคาดหวังได้คุณภาพการศึกษาเป็นมุมมองที่สำคัญยิ่งที่ต้องสร้างให้เกิดแก่ผู้เรียน ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นกรอบในการศึกษาอิทธิพลของตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเลือกศึกษาเฉพาะปัจจัย

ในส่วนที่สถานศึกษาสามารถพัฒนาและปรับปรุงตนเองได้ ซึ่งผลการวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ และเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นด้วยโปรแกรมลิสเรล

สมมติฐานการวิจัย

การคัดเลือกตัวแปรและกำหนดกรอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรในรูปแบบพัฒนามาจากหลายแนวคิดได้แก่ แนวคิดการบริหารจัดการคุณภาพทั้งระบบ(TQM) แนวคิดการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รวมทั้งแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวกับประสิทธิผลและคุณภาพการศึกษาซึ่งพบว่า หลักการของการบริหารคุณภาพทั้งระบบ และแนวคิดของการพัฒนาคุณภาพสอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเน้นการพัฒนาทั้งระบบ ในด้านปัจจัยต่าง ๆ พบว่าความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลทางตรงต่อการมุ่งประสิทธิผล การบริหารหลักสูตรและการสอน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์(วิโรจน์

สารรัตน์, 2546)ภาวะผู้นำด้านการสอนมีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือประสิทธิผลการเรียนของผู้เรียน (Goodlad, 1984)การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา(นิคย์ โรจนรัตน์วณิชย์, 2548) ในด้านกระบวนการบริหาร (Process Management) พบว่าการจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม ส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ (สวสดี โพธิวัฒน์, 2547) และการปฏิบัติเชิงบริหาร และการปฏิบัติเชิงจัดการส่งผลโดยตรงต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (สมคิด สร้อยน้ำ, 2547) กระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา(นิคย์ โรจนรัตน์วณิชย์, 2548) นอกจากนั้น การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) ยังเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียน (Highett, 1989) โรงเรียนที่มีประสิทธิผลต้องมีการวางแผนการพัฒนากุศลการที่ดี (Chrispeels & Ann, 1990) ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาสามารถวัดได้จากผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของนักเรียน (Academic Achievement) ความพึงพอใจในงานของครู (Job Satisfaction) และการรับรู้ถึงประสิทธิผลของสถานศึกษาของครู (Perceived Organizational Effectiveness) (Mott, 1972 cited in Hoy & Miskel, 2001, pp. 297-313) ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลทางตรงต่อการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และส่งผลทางอ้อมไปยังคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยส่งผ่านการวางแผนเชิงกลยุทธ์

2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลทางตรงต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์และส่งผลทางอ้อมไปยังคุณภาพการศึกษาของ

สถานศึกษาโดยส่งผ่านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา
ส่งผลทางตรงต่อกระบวนการบริหาร และ
ส่งผลทางอ้อมไปยังคุณภาพการศึกษาของ
สถานศึกษาโดยส่งผ่านกระบวนการบริหาร

4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา
ส่งผลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

5. การวางแผนกลยุทธ์ส่งผลทางตรงต่อ
คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและส่งผลทาง
อ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยส่ง
ผ่านกระบวนการบริหาร

6. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ส่งผลทาง
ตรงต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และ
ส่งผลทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
โดยส่งผ่านกระบวนการบริหาร

7. กระบวนการบริหารส่งผลทางตรงต่อ
คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ
ครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในระดับ
ช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีนักเรียนตั้งแต่ 500 คน
ขึ้นไปจำนวนทั้งสิ้น 19,909 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ครู
ผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในระดับช่วง
ชั้นที่ 3-4 (กรมสามัญศึกษา) ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 500
คนขึ้นไปจำนวน 440 คนโดยมีการดำเนินการสุ่ม
แบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random
Sampling) ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาตัวแปรแฝง 5 ตัว
ได้แก่ 1) ตัวแปรแฝงภาวะผู้นำ ประกอบด้วย
ตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ ภาวะผู้นำด้านการ

สอน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและความรับผิดชอบ
ต่อสังคม 2) ตัวแปรแฝงการวางแผนเชิง
กลยุทธ์ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปรคือ
การพัฒนาหลักสูตร การนำกลยุทธ์ไปใช้

3) ตัวแปรแฝงการบริหารจัดการทรัพยากร
มนุษย์ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ
การพัฒนาบุคลากร การสนับสนุนการทำงาน การ
ทำงานเป็นทีม 4) ตัวแปรแฝงกระบวนการบริหาร
ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ
กระบวนการเรียนการสอน การเรียนการสอน กระบวนการ
สนับสนุนการเรียนการสอน กระบวนการประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษาและการบริหารข้อมูล
สารสนเทศ และ 5) ตัวแปรแฝงคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษาประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3
ตัวแปร คือ ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของนักเรียน
ความพึงพอใจในงานของครูและการรับรู้ประสิทธิผล
ของสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบ
สอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ
คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเป็นแบบ
สอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
ประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ
ดังนี้ คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การ
วางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรมนุษย์
และแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการ
ศึกษาของสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยแบบ
สอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในงานของครู
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนด้าน

สุขภาพอนามัย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้าน
คุณธรรมของนักเรียน และการรับรู้ประสิทธิผล
ขององค์กร

หมายเหตุ ผลการเรียนรู้ของนักเรียนผู้วิจัย
เก็บข้อมูลจากข้อมูล GPA ของปีการศึกษา 2549

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ตั้งแต่วันที่ 6 พฤศจิกายน 2550-28 กุมภาพันธ์ 2551 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจให้
คะแนนและตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ
ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 388 ฉบับ คิด
เป็นร้อยละ 88

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามขั้นตอน
ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย ความโด่งและ
ความเบ้ของข้อมูล โดยใช้โปรแกรม SPSS เพื่อให้

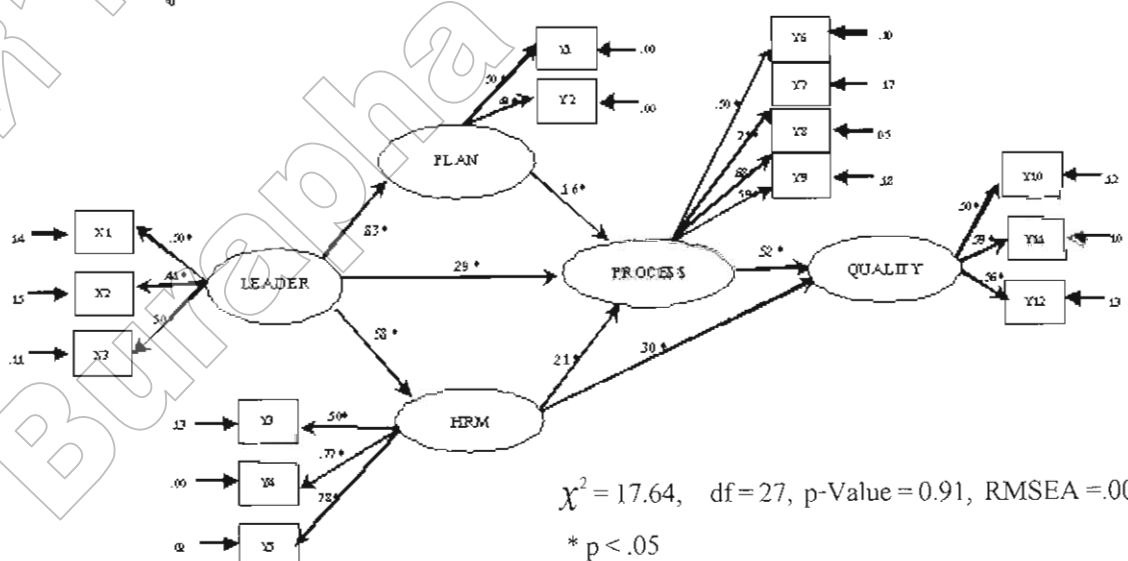
ทราบลักษณะการแจกแจงของตัวแปร

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง
ตัวแปรสังเกตได้โดยใช้โปรแกรม SPSS เพื่อใช้
เป็นข้อมูลสำหรับนำไปตรวจสอบความสอดคล้อง
ของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

3. การวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบเชิงยืนยัน
อันดับสอง (CFA) เพื่อยืนยันองค์ประกอบตาม
โครงสร้างที่กำหนดไว้ แล้วจึงทำการวิเคราะห์
แบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น
(Linear Structural Relation Model) ของปัจจัยที่
ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้
โปรแกรม LISREL 8.80

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์แสดงค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล
ระหว่างตัวแปรในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ
ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาน
ศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน



ภาพที่ 1 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 1 คำสัมประสิทธิ์อิทธิพลของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตัวแปรผล (ตัวแปรตาม)	การวางแผนเชิงกลยุทธ์			การบริหารทรัพยากรมนุษย์			กระบวนการบริหาร			คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา		
ตัวแปรเหตุ (ตัวแปรต้น)	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ภาวะผู้นำ	.83*	-	.83*	.58*	-	.58*	.60*	.30*	.30*	.43*	.43*	-
	(.05)	-	(.05)	(.05)	-	(.05)	(.05)	(.07)	(.08)	(.04)	(.04)	-
การวางแผนเชิงกลยุทธ์	-	-	-	-	-	-	.16*	-	.16*	.08	.08	-
	-	-	-	-	-	-	(.06)	-	(.06)	(.03)	(.03)	-
การบริหารทรัพยากรมนุษย์	.30*	-	.30*	.37*	.16*	.21*						
	(.09)	-	(.09)	(.08)	(.05)	(.05)						
กระบวนการบริหาร	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.52*	-	.52*
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(.09)	-	(.09)
ค่าสถิติไค-สแควร์ = 17.64 ; df= 27 ; p-Value = .91 ; GFI = .994 ; AGFI = .973 ; SRMR = .014 ; RMSEA = .00 CFI = 1.00 ; Largest Standardized Residual = 0.018 R-SQUARE ของคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา = .90												

*p<.05

โดยภาพรวมการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรากฏว่ารูปแบบตามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี (เสรี ชัดแจ้ง และ สุชาติกรเพชรปानी, 2546: 11) พิจารณาจากผลการตรวจสอบค่าไค-สแควร์มีค่าเท่ากับ 17.64 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 27 โดยมีค่าความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ .91 ดังนั้น GFI เท่ากับ .99 ดังนั้น AGFI เท่ากับ .97 ดังนั้น CFI เท่ากับ 1.00 ดังนั้น SRMR เท่ากับ 0.01 กราฟพิวพล็อตมีความชันกว่าเส้นทแยงมุม มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ .02 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า 2.00 และค่าสัมประสิทธิ์พหุพหุคูณ (Square Multiple Correlation) ของตัวแปรตาม คือตัวแปรคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามีค่าเท่ากับ .90 แสดงว่าตัวแปรตามในรูปแบบสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้ร้อยละ 90

สรุปผลการวิจัยตามสมมติฐานเป็นรายข้อ

ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลทางตรงต่อการวางแผนเชิงกลยุทธ์เป็นจริงตามสมมติฐาน แต่ปรากฏว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลทางอ้อมไปยังคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยส่งผ่านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ นั้นไม่เป็นจริงตามสมมติฐาน

2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลทางตรงต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์และส่งผลทางอ้อมไปยังคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยส่งผ่านการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นจริงตามสมมติฐาน

3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลทางตรงต่อกระบวนการบริหารและส่งผลทางอ้อมไปยังคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยส่งผ่านกระบวนการบริหาร เป็นจริงตามสมมติฐาน

4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นจริงตามสมมติฐาน

5. การวางแผนกลยุทธ์ส่งผลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาไม่เป็นจริงตามสมมติฐาน และส่งผลทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเป็นจริงตามสมมติฐาน

6. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ส่งผลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และส่งผลทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเป็นจริงตามสมมติฐาน

7. กระบวนการบริหารส่งผลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นจริงตามสมมติฐาน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อการวางแผนเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยส่งผ่านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่กำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร หากผู้บริหารมีภาวะผู้นำและทักษะการบริหารงานที่ดีก็จะทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะสามารถจูงใจให้ผู้ตามปฏิบัติงานได้มากตามที่คาดหวัง สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าภาวะผู้นำมีผลต่อการปฏิบัติงานในองค์กร ซึ่งรวมถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ รัชชัย สันติวงษ์ (2540, หน้า 32) และสอดคล้องกับหลักการของเดมิมิง (Arcaro, 1995, pp. 63-69) ในข้อ 1 คือกำหนดจุดมุ่งหมายอย่างแน่วแน่ โดยผู้บริหารต้องตั้งจุดมุ่งหมายและมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งจะเห็นจะได้จากความสามารถในการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารนั่นเอง และเนื่องจากโรงเรียนที่เก็บข้อมูลเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหารเป็นผู้บริหารระดับสูงและเป็นผู้มีระดับกลยุทธ์ซึ่งมีหน้าที่บทบาทเกี่ยวข้องกับหน้าที่ในการวางแผนมากกว่าผู้บริหารระดับต่ำลงไป (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2545, หน้า 7) หมายถึงผู้บริหารในระดับสูงมีความจำเป็นต้องใช้ทักษะทางด้านมนโทัศน์มากกว่าผู้บริหารในระดับต่ำกว่า และผู้บริหารไม่ใช่ผู้ที่ลงมือปฏิบัติงานเองโดยตรง

ดังนั้นภาวะผู้นำของผู้บริหารจึงไม่ส่งผลโดยตรงไปยังคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต้องอาศัยกระบวนการบริหารและปัจจัยอื่นขับเคลื่อนให้แผนงานที่วางไว้เป็นจริงขึ้นมาซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของการศึกษา

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของสถานศึกษาและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยส่งผ่านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารไม่ใช่ผู้ปฏิบัติโดยตรง ผู้บริหารเป็นผู้ขับเคลื่อน โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ โดยเฉพาะผ่านบุคลากรในองค์กร สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไธรวู้ด และคณะ (Leithwood et al., 1999) ที่ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง พบว่าเป็นลักษณะของผู้นำแบบเสริมสร้างปลุกเร้าศักยภาพของความเป็นมนุษย์ที่จะทำงานเพื่อหน่วยงานโดยส่วนรวม ผู้บริหารนอกจากจะมุ่งงานเพื่อความสำเร็จขององค์กรแล้วยังต้องสร้างความพอใจให้เกิดขึ้นกับผู้ตามด้วยความพึงพอใจในงานของผู้ตาม มีอิทธิพลต่อความสำเร็จขององค์กร และความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานเป็นผลมาจากอิทธิพลภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นสำคัญ (Miskel & Dorothy, 1985, p. 87) ภาวะผู้นำมีอิทธิพลต่อกิจกรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร (Ivanecavich, 1977, p. 269) ผู้นำที่มีคุณลักษณะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและผู้นำที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมจะมีอิทธิพลต่อบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน กล่าวคือสามารถบริหารงานและพัฒนาบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การจัดการศึกษามีคุณภาพสูงขึ้น

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพล

ทางตรงต่อกระบวนการบริหาร และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยส่งผ่านกระบวนการบริหาร เพราะผู้นำเป็นผู้กำหนดทิศทางการบริหารจัดการและการดำเนินการหรือจัดกิจกรรมการบริหารที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ผู้นำต้องกำหนดทิศทางงานที่ชัดเจนที่จะสร้างผู้เรียนมีคุณภาพออกมาสู่สังคมเพื่อการพัฒนาที่ดีต่อไปสอดคล้องกับแนวคิดของแซลลิส (Sallis, 2002, p.137) ที่กล่าวว่ากระบวนการถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกที่ต้องเน้นและผลการศึกษาของ วิโรจน์ สารรัตนะ (2546, หน้า 51-52) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยทางการบริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลทางตรงต่อการมุ่งประสิทธิผล การบริหารหลักสูตรและการสอน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และบรรยากาศองค์กร และส่งผลทางอ้อมผ่านปัจจัยทุกตัวไปยังความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สวัสดิ์ โพธิวัฒน์ (2547, หน้า 194) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษาภาคตะวันออก เชียงเหนือ พบว่าการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจส่งผลโดยตรงต่อการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้ และความพึงพอใจในงาน

2. การวางแผนเชิงกลยุทธ์มีอิทธิพลทางตรงต่อกระบวนการบริหารของสถานศึกษาและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพราะการวางแผนกลยุทธ์เป็นความคิดในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์พื้นฐาน

ระยะยาวขององค์การ รวมทั้งการพัฒนาวิธีการในการปฏิบัติงานและการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้การปฏิบัติงานในองค์การเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย (Alfred & Chandler, 1962, p. 13) การวางแผนเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์การที่ตั้งไว้โดยการวางแผนเชิงกลยุทธ์เปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางหรือเป็นตัวกำหนดแนวทางไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ สอดคล้องกับแนวคิดของ เดวิส และแอลิสัน (Davies & Ellison, 1997, p. 91) ที่ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ไว้ว่าเป็นเข็มทิศนำทางไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ โดยการวางแผนกลยุทธ์นับเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การ สอดคล้องกับผลการศึกษาของเบสซัม และ ลูเนนเบิร์ก (Basham & Lunenburg, 1989, pp. 158-171) ที่ทำการศึกษาโรงเรียนในมลรัฐเคนตักกี สหรัฐอเมริกา พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนกลยุทธ์มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้ยังพบว่าแผนกลยุทธ์มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียนอีกด้วย ผลการศึกษาของ นิตย์ โรจนรัตน์วณิชย์ (2548, หน้า 361-368) พบว่าการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จากผลการศึกษาที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการวางแผนกลยุทธ์มีอิทธิพลทางตรงต่อกระบวนการบริหารและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพราะการวางแผนเชิงกลยุทธ์เป็นขั้นตอนในการกำหนดกรอบความคิดในการปฏิบัติงานเพื่อใช้เป็นตัวกำหนดทิศทางใน

การดำเนินงาน และเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการประสบความสำเร็จและมีคุณภาพขององค์การ และที่ไม่ส่งผลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพราะกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์นั้นต้องนำไปปฏิบัติโดยผ่านกระบวนการบริหารซึ่งเป็นขั้นตอนไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องแนวคิดการบริหารจัดการคุณภาพทั้งระบบที่จะต้องอาศัยความร่วมมือและความรับผิดชอบจากทุกฝ่ายของหน่วยงานทำการตรวจสอบ และปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และวงจรเดมมิง (Deming Cycle) ที่แสดงถึงหลักการทำงาน (PDCA) เพื่อการบริหารที่ดี ซึ่งการบริหารที่ดีจะต้องมีการวางแผนหรือพัฒนาเป้าหมายสำหรับแผนงานและกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จ หลังจากนั้นแผนต้องถูกนำไปปฏิบัติผลการปฏิบัติจะต้องถูกตรวจสอบหรือทบทวนตามระยะเวลาที่กำหนด และในที่สุดผู้บริหารจะต้องพิจารณาดำเนินการตัดสินใจในการดำเนินการต่อไปหรือไม่

3. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีอิทธิพลทางตรงต่อกระบวนการบริหารของสถานศึกษา และมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพราะคนเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งของการจัดการ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ, 2545, หน้า 23) มีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาครูและพัฒนาวิชาชีพเป็นวิถีทางที่สำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษา (Mackey, 2001) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา สเปนเบอร์ (Spanbauer, 1992 cited in Sallis, 2002, pp. 67-68) กล่าวว่าในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษานั้นบทบาทของผู้นำที่สำคัญคือการให้อำนาจแก่ครูและผู้เกี่ยวข้องมี

ส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีความรับผิดชอบ ต่อผลการปฏิบัติงานให้มากขึ้น สอดคล้องกับ แนวทางในการบริหารคุณภาพของ มิลเลอร์ และ อัลลิสตัน (Miller & Allison, 1992, p. 15) ที่กล่าวว่า การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องพัฒนา ทีมงานในการจัดการเรียนการสอน

4. กระบวนการบริหารมีอิทธิพลทางตรง ต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพราะว่า กระบวนการบริหารหมายถึงการร่วมกันดำเนิน กิจกรรมเพื่อให้เกิดผลที่มุ่งหวังโดยใช้ทรัพยากรที่ ป้อนเข้าสู่ระบบ กระบวนการบริหารจัดการเป็น ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการนำนโยบายมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลซึ่งเป็น กระบวนการและหน้าที่หลักที่สำคัญที่สุดในการ จัดการศึกษาของโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิด ของ แซลลิส (Sallis, 2002, p. 137) ที่กล่าวว่า กระบวนการถ่ายทอดความรู้สู่นักเรียนสำคัญเป็น อันดับแรก จะต้องเน้นนักเรียนเป็นหัวใจหรือ ศูนย์กลางของกระบวนการ และสเปนเบอร์ (Spanbauer, 1992 cited in Sallis, 2002, p. 138) กล่าวว่าไม่มีการปฏิรูปสถานศึกษาใดที่จะมีคุณภาพ ถ้าการปฏิรูปนั้นปราศจากการเน้นกระบวนการเรียน การสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์ (2547, หน้า 188-189) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบาย การปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าการจัดหา เทคโนโลยีที่เหมาะสม ส่งผลโดยตรงต่อการยึด ผู้เรียนเป็นสำคัญ และผลการเรียนรู้ พฤติกรรม การเรียนรู้และความพึงพอใจในงาน และสมคิด สร้อยน้ำ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนา ตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยม

ศึกษาพบว่าระบบงานการปฏิบัติเชิงบริหารและ การปฏิบัติเชิงจัดการส่งผลโดยตรงต่อความเป็น องค์การแห่งการเรียนรู้ทั้งด้านกระบวนการและ ผลลัพธ์ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาทำให้อุ นุเคราะห์ในสถานศึกษามีการจัดระบบการทำงาน มีการศึกษาข้อมูล การบันทึก และการตัดสินใจ ประเมินคุณภาพงานร่วมกัน ซึ่งทำให้ทราบ ผลการปฏิบัติงานจากการประเมินตนเอง และสามารถนำไปเป็นเป้าหมายของการพัฒนานักเรียน ได้อย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์ (2547, หน้า 193) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการ ปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าการประกัน คุณภาพภายในส่งผลโดยตรง ต่อการยึดผู้เรียน เป็นสำคัญ และผลการเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้ และความพึงพอใจในงาน ด้านการบริหารข้อมูล สารสนเทศของสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบหนึ่ง ที่มีความสำคัญในกระบวนการบริหารคุณภาพ ทั้งระบบข้อมูลสารสนเทศเป็นสิ่งที่มีความสำคัญย ิ่งที่จะทำให้องค์การได้ทราบถึงสภาพการณ์ปัจจุบัน ระดับการพัฒนาขององค์การรวมทั้งเป็นสิ่งที่สำคัญ ยิ่งในกระบวนการวางแผน ข้อมูลสารสนเทศที่เป็น ปัจจุบัน มีความ ถูกต้อง และตรงตามความต้องการ เป็นสิ่งที่สำคัญที่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน ต้องนำมาใช้เป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจ ในการวางแผน การตรวจสอบ การกำกับติดตาม ผลการปฏิบัติงานตรงตามหลักการคุณภาพของ เดมมิง ในการพัฒนาปรับปรุงระบบการผลิต การ บริการอย่างต่อเนื่อง เพื่อการปรับปรุงงานให้มี คุณภาพ เป็นวงจรคุณภาพ (PDCA) และใน กระบวนการตรวจสอบข้อมูลสารสนเทศเป็น

เครื่องมือที่สำคัญยิ่งที่นำมาใช้ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สมคิด สร้อยน้ำ (2547, บทคัดย่อ) ที่พบว่าปัจจัยเป้าหมายและข้อมูลย้อนกลับของการปฏิบัติงานส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่ง การเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่ากระบวนการบริหารเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาดังนั้นผู้บริหาร การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในกระบวนการบริหารทั้งระบบมากยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลทางอ้อมต่อคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาในระดับที่สูงมากดังนั้น รัฐ จึงควรมีนโยบายในการที่จะพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ให้มีความรู้และทักษะในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรมนุษย์และกระบวนการบริหาร เพื่อให้การบริหาร โรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. จากผลการวิจัยพบว่า การบริหาร ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนา บุคลากร การสนับสนุนการทำงานและการทำงาน เป็นทีมให้มากยิ่งขึ้นเพื่อการบริหาร โรงเรียนมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะที่จำเป็น ของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่เป็นเรื่องของ ทักษะเชิงมนโทัศน์ ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน

การพิจารณาการย้ายหรือการบรรจุแต่งตั้งควรให้ ความสำคัญกับคุณสมบัติดังกล่าว รวมทั้งการ กำหนดเกณฑ์ประกอบการเลื่อนวิทยฐานะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างและควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาอุปสรรคในตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อ คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เช่น การศึกษา ปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการบริหารงาน วิชาการในโรงเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินของ สมศ.

2. หลังจากการพัฒนา รูปแบบ ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อ คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วควรนำ รูปแบบดังกล่าว ไปศึกษาเชิงคุณภาพเฉพาะ รายการเพื่อพัฒนาการบริหารโรงเรียนแต่ละแห่ง

3. จากผลการวิจัยพบว่ากระบวนการบริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษามากที่สุดจึงควรมีการศึกษารูปแบบ ของกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพส่งผล ต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

4. ควรมีการวิจัยโดยการศึกษา องค์ประกอบของตัวแปรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านของภาวะผู้นำและกระบวนการ บริหารเพื่อความครอบคลุมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นิตย์ ไรจน์รัตนวานิชย์. (2548). การศึกษาวิเคราะห์และออกแบบระบบการตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษาคุณูปกต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษาและบทวิเคราะห์องค์การศึกษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- _____. (2546). การบริหารการศึกษานโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการบรรลุผล. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สมคิด สร้อยน้ำ. (2547). การพัฒนาตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์คุณูปกต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สวัสดิ์ โพธิวัฒน์. (2547). การพัฒนาตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์คุณูปกต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2531). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ: สกศ.
- สุรเจต ไชยพันธ์พงษ์. (2549). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์การศึกษาคุณูปกต, สาขาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ. (2545) รายงานการวิจัยเรื่อง "รูปแบบเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542." กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.
- เสรี ชัดแจ้ง และ สุชาดากรเพชรปานี. (2546) โมเดลสมการโครงสร้าง. วารสารวิจัยและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. 1(1), 1-24.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2549) หนังสือพิมพ์โรงเรียน'ศธ.' โคม่า. (1-7 กันยายน).
- มติชนสุดสัปดาห์, หน้า 18.

Alfred, D., & Chandler, J. (1962). *Strategy and Structure*. Cambridge, MA: The M.I.T. Press.

Arcaro, J.S. (1995). *Quality in Education: An Implementation Handbook*. New York: St. Lucie Press.

- Basham, V., & Lunenburg, F.C. (1989). Strategic planning, student achievement and school district financial and demographic factors. *Planning and Changing*, 20 (31), 158-171.
- Chrispeels, J., & Ann, H. (1990). A study of factor contributing to achieving and sustaining school effective in elementary schools. *Dissertation Abstracts International*, 61(6),103-A.
- Goodlad, J.L. (1984). *A Place Called School: Prospects for the Future*. New York: McGraw-Hill.
- Highett, N.T. (1989), *School effectiveness and ineffectiveness: Parent's principal's and Superintendents' perspectives*. Unpublished doctoral dissertation: University of Alberta Edmonton.
- Hoy, W. K., & Miskel, C.G. (2001). *Educational Administration : Theory, Research, and Practice* (6th ed.) Singapore: McGraw-Hill.
- Ivancevich, J.M. (1977) .*Organizational Behavior and Performance*. Santa Monica, CA: Goodyear.
- Leithwood, K. et al. (1999). *Changing Leadership for Changing Times*. Philadelphia: Open University Press.
- Miller, J. D., & Allison. (1992). *Improving Quality in Further*. New York: McGraw-Hill.
- Miskel, C., & Dorothy, C. (1985). Leader succession in school settings. *Review of Educational Research*, 55(1), 87-105.
- Sallis, E. (2002). *Total Quality Management in Education* (3rd ed.). London: Kogan Page.